

Quick scan archeologie

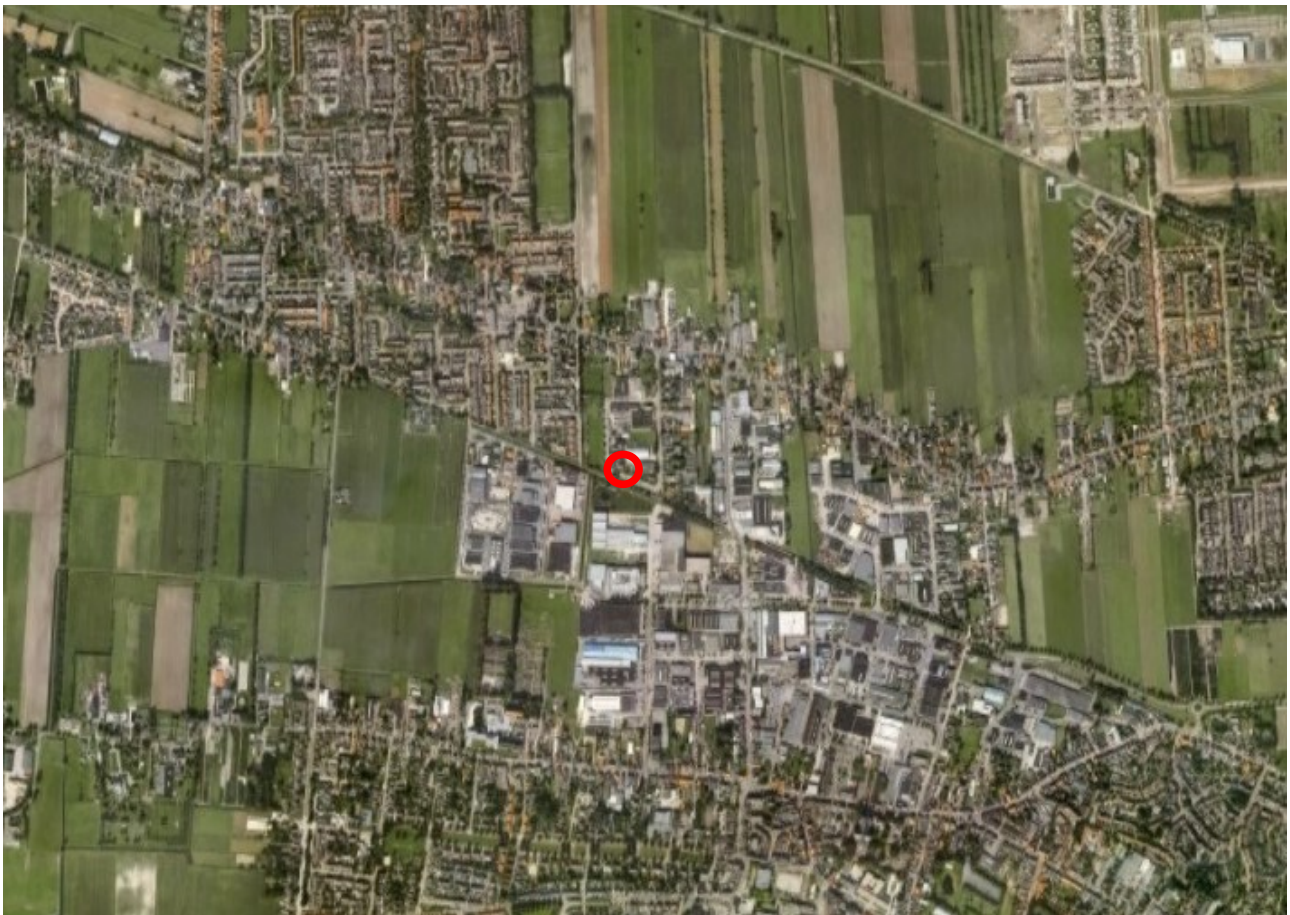
Berkhaag 26 Spang-Capelle, gemeente Waalwijk

12 augustus 2010

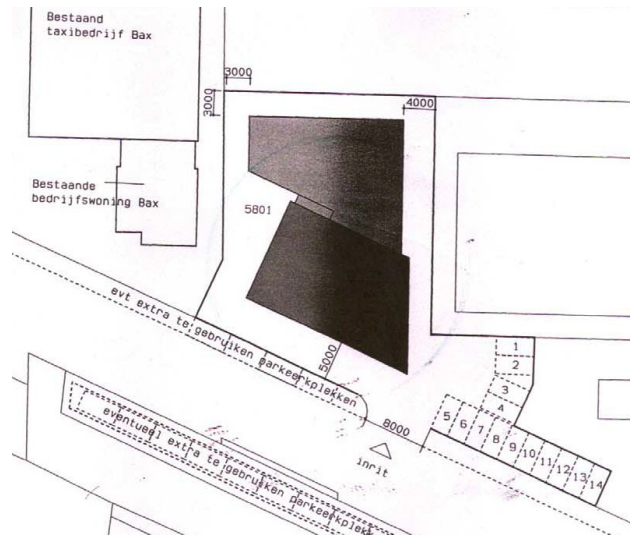
Inleiding

Het plangebied ligt op het bedrijventerrein aan de Berkhaag de bebouwde kom van Sprang-Capelle in de gemeente Waalwijk (afb. 1). Het gebied is circa 900 m² groot en is momenteel onbebouwd en in gebruik als tuin (afb. 2). Het plan is om op de locatie een uitvaartcentrum te realiseren (afb. 3). De bodem van het plangebied zal ter plekke van de nieuwbouw en de nieuw aan te leggen ondergrondse infrastructuur worden verstoord. Het oppervlak van de nieuwbouw bedraagt circa 600 m² (afb. 3).

Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient rekening te worden gehouden met eventuele archeologische sporen. Om in een zo vroeg mogelijk stadium van dit proces inzicht te krijgen in het mogelijke archeologietraject werd deze archeologische quick scan uitgevoerd. In deze quick scan wordt globaal de archeologische verwachting van het plangebied aangegeven en wordt een advies inzake de invulling van het archeologietraject gegeven. Op basis van dit advies en de verzamelde gegevens beslist het bevoegd gezag (de gemeente Waalwijk) naar eigen inzicht of en in welke vorm vervolgonderzoek noodzakelijk is. Het is mogelijk dat het besluit van de gemeente afwijkt van het advies.

Afbeelding 1: ligging plangebied op de luchtfoto (bron: google eart)

Archeologische verwachting

CHW Noord-Brabant, de IKAW en de gemeentelijke archeologische verwachtingskaart

Het plangebied ligt volgens de nieuwe (juni 2010) provinciale Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) van Noord-Brabant niet in een archeologisch attentiegebied. Op Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (RCE) ligt het plangebied in een ongekarteerde zone (zie grijze zone op afb. 3). Volgens de bovengenoemde kaart grenst het plangebied wel direct aan een zone met een middelhoge indicatieve waarde. De indicatieve archeologische waarden zijn grotendeels gebaseerd op de Bodemkaart van Nederland. Dit is een grofmazige kaart, die op detailniveau niet precies genoeg is. Aan te nemen is, is dat de hoge verwachting ook voor het plangebied geldt. De hoge verwachting komt voort uit de vermoedelijke aanwezigheid van hoge enkeerdgronden (paragraaf geomorfologie en bodem).

Om op lokaal niveau uitspraken te doen over archeologische verwachtingen heeft de gemeente Waalwijk een archeologische waardenkaart laten opstellen. Op deze kaart ligt het plangebied in een zone met een middelhoge archeologische verwachting (afb. 2)

Afbeelding 2: het plangebied op de archeologische waardenkaart Waalwijk (bron: gemeente Waalwijk)

Monumenten (AMK-terreinen), Waarnemingen en voorgaande onderzoeken

Monumenten (AMK-terreinen)

In en nabij het plangebied liggen geen AMK-terreinen. AMK-terreinen zijn beschermde archeologische monumenten of terreinen van zeer hoge of hoge archeologische waarde.

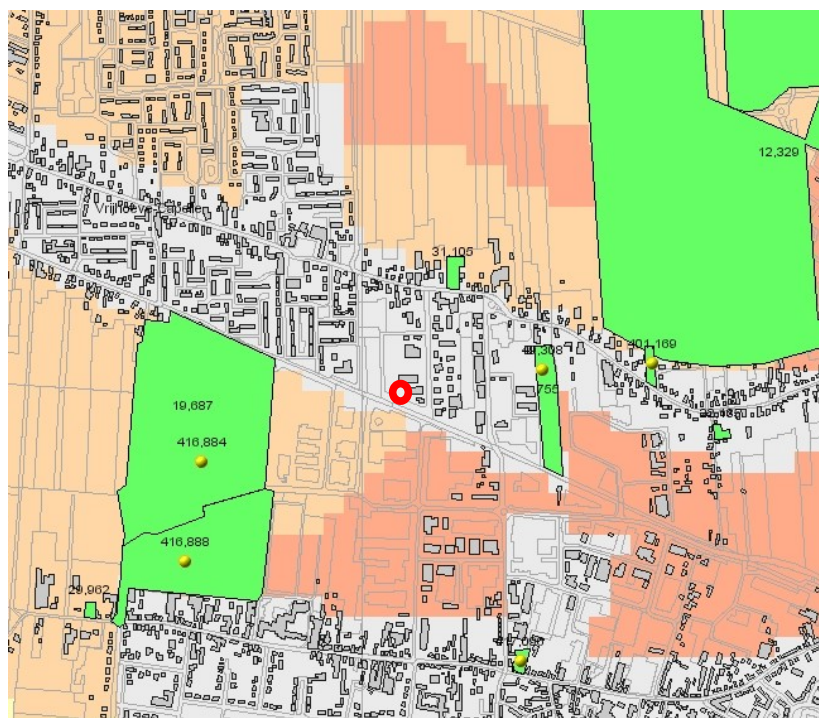
Archeologische waarnemingen en voorgaande archeologische onderzoeken

Uit de archeologische database van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (Archis 2) blijkt dat er nabij het gebied – binnen een straal van 1000 meter – vijf archeologische waarnemingen werden gedaan (afb. 3).

Circa 700 meter ten zuidoosten van het plangebied werden, aan de Hoofdstraat 101 in Kaatsheuvel, tijdens archeologisch veldonderzoek (ID 417096, Bilan 2008) archeologische sporen (o.a. muurwerken, paalkuilen en een waterput) uit de Nieuwe tijd (circa 1550 – 1900 n.C.) gevonden. Circa 350 ten oosten van het plangebied werden tijdens veldonderzoek (ID 40308, Raap 2001) enkele scherven roodbakkerd gelazuurd aardewerk gevonden. En tijdens onderzoek ruim 600 meter ten oosten van het plangebied (ID 401 169, Baac 2005) werd aardewerk gevonden uit de periode 16de – 19de eeuw (afb.3).

Circa 300 ten westen-zuidwesten van het plangebied werd in 2007 en 2008 karterend onderzoek uitgevoerd (ID 416884 en 416888, Bilan 2008). Uit dit onderzoek bleek dat het noordelijke deel van het plangebied een lage archeologische verwachting had. Het zuidelijke deel van dit gebied kwam wel in aanmerking voor vervolgonderzoek.

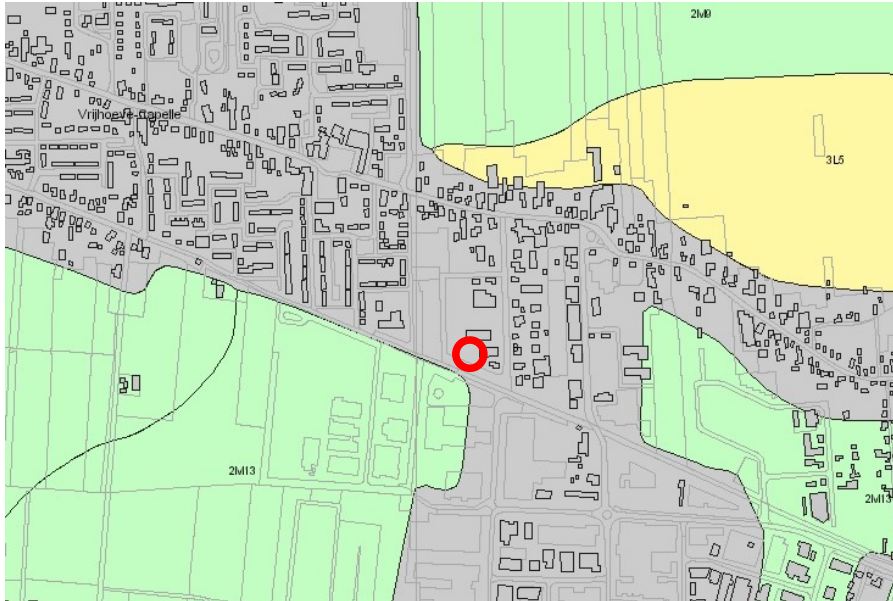
Circa 1500 meter ten oosten van het plangebied bevinden zich twee waarnemingen in de kern van Sprang (nr: 414397). Het betreffen verwijzingen naar de Nederlands Hervormde Kerk en het kasteel Boschhuizen.

Afbeelding 3: ligging van het plangebied (rode cirkel) ten opzichte van archeologische waarnemingen (gele stippen) en onderzoekslocaties (groene zones). Bron: Archis II

Geomorfologie en bodem

Op de Geomorfologische kaart van Nederland ligt het plangebied in bebouwd gebied dat niet is gekarteerd (zie afb. 4). Ten noorden van het plangebied bevindt zich een zone met dekzandruggen (al dan niet met oud landbouwdek) (3L5). Ten zuiden en oosten ligt een dekzandvlakte (2M13). Aannemelijk is dat het gebied op de overgang van beide zones ligt.

Afbeelding 4: ligging van het plangebied op de Geomorfologische kaart (bron: ArchisII)

Volgens de Bodemkaart van Nederland (zie afb.5) ligt het plangebied in ongekarteerd gebied. Op basis van extrapolatie kan worden verondersteld dat het plangebied ligt in een gebied met hoge zwarte eerdgronden (zEZ21) met leemarm en zwakleemig fijn zand. De grondwatertrap is vermoedelijk VI.

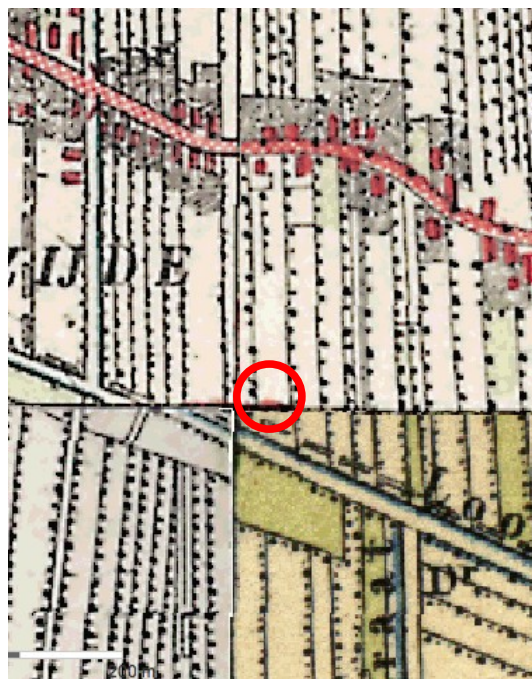
Afbeelding 5: ligging van het plangebied op de Bodemkaart (bron: Archis II)

Historisch gebruik

Op historisch kaartmateriaal uit het midden van de 19de en het begin van de 20ste eeuw (zie afb.6 en 7) is te zien dat het plangebied, in die periode in gebruik was als akker- en weiland. Het landschap bestond uit langgerekte stroken, die liepen vanaf de ontginningsas in het noorden naar de vaart in het zuiden. Er bevond zich geen bebouwing in het gebied.

Afbeelding 6: globale ligging van het plangebied op de historische kaart uit circa 1860 (bron: atlas.brabant.nl)

Afbeelding 7: globale ligging van het plangebied op de historische kaart uit het begin van de 20ste eeuw.

Conclusie en advies

Het plangebied heeft volgens de gemeentelijke waardenkaart en de landelijke IKAW een middel hoge archeologische verwachting. Gezien de archeologische waarnemingen in de omgeving uit de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe tijd bestaat er een kans op het aantreffen van sporen uit deze periode. Daarnaast kunnen er – onder het esdek – gezien de aanwezigheid van dekzandruggen in de omgeving en de mogelijke aanwezigheid van dikke eerdgronden ook archeologische sporen uit oudere periodes worden aangetroffen.

Gezien de ligging van het plangebied op een bedrijventerrein waar in recente verleden al grootschalige grondwerkzaamheden heeft plaatsgevonden, te midden van bestaande bebouwing met bijbehorende infrastructuur, is de kans echter groot dat de bodem van het plangebied (deels) is verstoord. Hierdoor zijn eventuele archeologische resten verdwenen. De middelhoge verwachting kan daarom naar middelhoog-laag worden bijgesteld.

Om de naar beneden bijgestelde verwachtingswaarde te toetsen wordt een verkennend archeologisch onderzoek, met boringen, geadviseerd. Hierbij dient de bodemopbouw in kaart te worden gebracht. Op basis van de resultaten uit deze quick scan en het archeologisch booronderzoek kan worden bepaald of het gebied voor wat betreft de archeologie kan worden vrijgegeven of dat nader archeologisch onderzoek noodzakelijk is.

De gemeente Waalwijk heeft een eigen archeologiebeleid. Met dit beleid vastgesteld dat ingrepen in de bodem met een oppervlak kleiner dan 1000 m² in gebieden met een middelhoge archeologische verwachting vrij gesteld zijn van archeologisch onderzoek. Het zelfde geldt voor ingrepen kleiner dan 10.000 m² in gebieden met een lage archeologische verwachting. Omdat het plangebied 900 m² groot is en de geplande ingreep circa 600m², wordt er daarom geen nader archeologisch onderzoek geadviseerd.

Het bovenstaande advies betreft de visie van de adviseur. Op basis van dit advies en de verzamelde gegevens beslist het bevoegd gezag (de gemeente) of en in welke vorm vervolgonderzoek noodzakelijk is. Dit besluit kan – op basis van een eigen afweging van de gemeente – afwijken van het advies.